

**İSLAM SİYASET
DÜŞÜNCESİNDE İKTİDAR**
Kökenler ve Meşruiyet Sorunu

Editörler
Ömer Türker, Kamuran Gökdağ

FİKİR

İçindekiler

Önsöz	vii
Giriş	1
Platon'da İktidarın Kuruluşu: Kökenler ve Meşruiyet Sorunu	7
<i>Ahmet Ayhan Çitil</i>	
Aristoteles'te İktidar Sorunsalı	19
<i>Hulusi Ertuğrul Umudum</i>	
Emevi ve Abbasi Dönemi Siyasetnamelerinde İktidarın Kuruluşu: Kökenler ve Meşruiyet	33
<i>Selahattin Polatoğlu</i>	
Mâtürîdî Gelenekte İktidarın Kuruluşu	55
<i>Şaban Ali Düzgün</i>	
Eşarî Gelenekte Siyasi İktidar Düşüncesi	77
<i>Ömer Türker</i>	
Câhız'da Siyasal İktidar: Kaynakları, Kuruluşu ve Görevleri	97
<i>Yunus Cengiz</i>	

Fârâbî'nin Siyaset Düşüncesinde Kurucu Siyasi Otoritenin Kökeni ve Meşruiyeti Sorunu	123
<i>Hatice Umut</i>	
İlk Ahkâm-ı Sultâniyye Eserlerinde Siyasi Liderliğin Kuruluş ve Elde Ediliş Biçimleri	147
<i>Müddessir Demir</i>	
İbn Haldun'da Siyasal İktidar: Kökeni ve Meşruiyeti Sorunu	175
<i>Kamuran Gökdâğ</i>	
Dizin	193
Özgeçmiş	199

Önsöz

İktidar meselesi gerek klasik gerek modern dönemde siyaset düşüncesinin kalbinde yer alır. Hatta bir bütün olarak siyaset düşüncesi, iktidarın çeşitli açılardan ele alınması olarak dahi okunabilir. İktidarın nasıl kurulduğu, hangi köklere dayandığı, hangi araçlarla meşrulaştırıldığı, kavramsal parçası olmasa bile onsuz düşünülemeyeceği unsurların neler olduğu ve iktidara nasıl ulaşılacağı soruları, siyaset düşünürlerinin daima gündeminde olmuştur. İktidar kavramı özellikle modern dönemin siyasi ve içtimai şartları doğrultusunda dikkate değer bir şekilde geliştirilmiştir. Neredeyse her türlü ilişkinin bir iktidar ilişkisi olarak kavrandığı modern dönemde geliştirilen iktidar teorileri, klasik döneme nispetle kökten farklılaşmışlardır. İslam'da siyasi düşüncenin teorik veya pratik seviyede üretimine iştirak eden bütün zümreler kaçınılmaz olarak iktidar hakkında yukarıda dile getirilen sorulara cevap aramışlardır. Dolayısıyla İslam'da siyasi düşüncenin tarihi, iktidar sorununa dair oldukça zengin bir muhtevaya sahiptir. Kelamcılar, fakihler, muhaddisler, sufiler, filozoflar, tarihçiler ve farklı seviyede yöneticiler bu meseleyi muhtelif açılardan ele almışlardır.

Bugün İslam siyaset düşüncesi kapsamında değerlendirilen farklı geleneklere ve düşünörlere dair akademik çalışmaları olmakla birlikte, maalesef konu hakkındaki birikimimiz, bu düşüncenin derinliğini kavramak bir yana, söz konusu çeşitliliği temsil eder seviyede dahi değildir. İşte bu eksikliği gidermeye dönük bir adım olması amacıyla İlmi Etüdlere Derneği bünyesinde yürütölen “İslam Siyaset Düşüncesi Projesi” kapsamında 10 Haziran 2023’te “İktidarın Kuruluşu: Kökenler ve Meşruiyet” başlığıyla bir çalıştay düzenledik. Elinizdeki kitap, bu çalıştayda sunulan metinlerin müzakereler ve editöryal okumalar neticesinde ikmal edilip bir kitap bölümüne dönüştürölmesiyle hazırlandı. Sunum yapan bir kısım hocalarımız bölümlerini bu baskıya yetiştiremediler ama sonraki baskılarda onların makalelerini de bu çalışmaya dahil etmeyi umuyoruz.

Bu vesileyle talebimizi geri çevirmeyip çalışmaya katılan, sunum yapan ve sunumlarını kitap bölümüne dönüştüren hocalarımıza minnettarız. Onların özverili çalışmaları olmasaydı bu kitap ortaya çıkmazdı. Ayrıca “İslam Siyaset Düşüncesi Projesi”ne maddi destek veren Sultanbeyli Belediye Başkanı Hüseyin Keskin ve kültür ekibine; projeye ev sahipliği yapan İlmi Etüdlere Derneği yetkililerine ve kitabın yayına hazırlanmasında emeği geçen Nokta Yayın Grubu çalışanlarına teşekkür ediyor ve çalışmanın hem İslam düşünce geleneğinde iktidarın kökenleri ve meşruiyetine dair çalışmalara hem de İslam düşünce geleneğinden hareketle veya bu geleneği dikkate alarak iktidar üzerine tefekkür çabalarına katkı sağlamasını diliyoruz.

Ömer Türker, Kamuran Gökdağ